

Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond
T (0475) 386 410
E info@nmflimburg.nl
I www.nmflimburg.nl

Triodos bank
IBAN NL 88 TRIO 0212336207
BIC TRIONL2U
KvK 41076356
BTW 0030.42.753.B01

Waterschap Limburg
T.a.v. de heer P. Geurts, Omgevingsmanager
p/a p.geurts@waterschapl limburg.nl

Roermond: 30 september 2020

Betreft: Reactie Werkgroep Behoud de Peel en Natuur- en Milieufederatie Limburg op het voorontwerp
Waterbeheerprogramma 2022-2027 Waterschap Limburg

Van: C. Mulders

Kenmerk: 20.61/ CM / 340.33

Geachte heer Geurts,

Hierbij ontvangt u de gezamenlijke reactie van Natuur- en Milieufederatie Limburg en Werkgroep Behoud de Peel op het voorontwerp Waterbeheerprogramma 2022-2027 van het Waterschap Limburg.

Algemeen

Allereerst verheugt het ons te constateren dat het Waterschap de komende jaren een integrale benadering voorstaat in haar waterbeheer. Immers slechts door het beheer van het Limburgse watersysteem integraal aan te pakken en de verschillende thematieken in onderlinge samenhang te bezien, kunnen de immense transitieopgaven gestalte krijgen.

Het voorontwerp laat zien dat ook het Waterschap thema's als klimaatverandering en biodiversiteit zeer serieus neemt. Wij onderstrepen met u dat het aanpakken van de stikstofcrisis kansen biedt om robuustere beekdalen te realiseren. Uiteraard juichen wij toe dat u er klaarblijkelijk aan hecht eveneens onderwerpen als kringlooplandbouw, energietransitie en circulaire economie hoog op de agenda van het Waterschap Limburg te plaatsen.

Overigens denken wij dat naast deze integratie op inhoud ook een organisatorische/procesmatige integrale wateraanpak nodig is tussen de verschillende overheden (provincie - waterschap - gemeenten). Zorg daarbij voor duidelijkheid over waar welke verantwoordelijkheden liggen, bijvoorbeeld bij de aanpak van wateroverlastgebieden.

Trendbreuk

Wij pleiten voor een trendbreuk om de nieuwe wateropgaven het hoofd te kunnen bieden. Het watersysteem in het landelijk en het stedelijk gebied van Limburg is vanaf de 20^e eeuw effectief en systematisch geoptimaliseerd voor wat betreft inrichting, beheer en toezicht - primair ten behoeve van de landbouw en de veiligheid. In essentie: het wateroverschot van de winter in het voorjaar zo snel en

zo veel mogelijk afvoeren en bij een watertekort in de zomer aan te vullen vanuit de grondwaterreserves ('drooglegging!').

Al langere tijd is bekend dat deze benadering grote nadelen heeft voor (natte) natuurwaarden. De biodiversiteit staat onder hoge druk. Met wisselende successen werd getracht deze teloorgang tegen te gaan door maatregelen binnen natuurgebieden te nemen. Aan het totale systeem werd echter weinig veranderd. Inmiddels dreigen (natte) natuurgebieden en natuurwaarden in het gehele landelijke gebied verloren te gaan als gevolg van structureel te lage grondwaterstanden.

De klimaatverandering - langer (extreem) droog en neerslag in de vorm van hevigere buien - versterkt de problemen. Ook is de veiligheid in stedelijke gebieden vanwege het snelle afvoersysteem uit het landelijk gebied in het geding. Met de huidige inrichting en het huidige beheer worden deze nieuwe opgaven niet opgelost. Dit vraagt om een trendbreuk. Er moet een systeem komen dat zorgt voor een nieuwe evenwichtige (water)balans, zowel op het gebied van inrichting, beheer, toezicht en handhaving. Basis hiervoor is wat ons betreft het jaarrond zoveel mogelijk vasthouden van water. Bovendien zou het beheren en duurzaam behouden van voldoende en gezond water centraal moeten staan, boven het consumeren van water.

Aandachtspunten en suggesties

Daarom geven wij u de volgende concrete aandachtspunten en suggesties mee:

- Vasthouden/conserveren van water(overschot) door het peil in het gehele buitengebied jaarrond te verhogen. Neem daartoe feitelijke peilbesluiten;
- Realiseren van robuuste buffergebieden rondom natuurgebieden, waarin via een hoger peil nog meer water vastgehouden kan worden. Hierdoor ontstaan natuurlijke hydrologische klimaatbuffers;
- Herinrichting van het watersysteem door het verondiepen (en verbreden) van sloten, watergangen en beken;
- In gesprek gaan met de agrarische sector over het veranderen van de inrichting van het landelijk gebied: droge teelten op hogere gronden, natte teelten op lage gronden;
- Verminder wateronttrekking door het intrekken van vergunningen en het afbouwen van (haspel)beregening. Bouw zoveel mogelijk agrarische en industriële grondwateronttrekkingen af. Op p. 54 van het voorontwerp valt te lezen dat bij de directe aanpak met betrekking tot dit onderwerp gedacht moet worden aan adviseren en onderzoeken. Gezien de ernst van het droogteprobleem in de natuur is ons inziens een actievere aanpak vereist;
- Laat tevens de drinkwateronttrekkingen niet toenemen. Zet daarbij ook in op bewustwording en daardoor waterbesparing bij de Limburgse bewoners en bedrijven;
- Draag zorg voor / stimuleer het verbeteren van de bodemstructuur en -samenstelling, opdat het water langer wordt vastgehouden;
- Zorg voor een strikter toezicht op peilgestuurde drainages. Regelmatig wordt het peil te laag ingesteld; toezicht en handhaving hierop vindt nu onvoldoende plaats;
- U geeft aan bestaand grondgebruik te willen respecteren. Dat grondgebruik is de laatste jaren dermate geïntensiveerd (boomteelt, graszoden, groenteteelt, lilies, e.d.) dat het wat ons betreft dringend nodig is om hier, in ieder geval in een ruime zone rondom de natuur en de beekdalen, kritisch naar te kijken;
- U maakt, conform provinciaal beleid, onderscheid tussen natuurbeken (SEF-beken) en andere beken (AEF-beken). Echter, de term suggereert teveel dat alleen natuurbeken natuurwaarden

bevatten. Ook de 'niet-naturbeken' zijn van groot belang voor het beschermen van de natuurwaarden van Limburg, al was het maar vanwege de ecologische verbindingfunctie, die het Waterschap ook zelf onderkent (zie p. 69). Verder dient bij alle beken het peilbeheer gericht te zijn op het zoveel mogelijk vasthouden van water, zie de speerpunten op p. 12. Vooral in hydrologische bufferzones van natte natuurparels zou dit principe leidend moeten zijn. Nog teveel natte natuurparels worden negatief beïnvloed door diepe, drainerende watergangen in de directe omgeving. Tenslotte zijn ook de niet-naturbeken, waarvan het aantal en de lengte een veelvoud is van die van de naturbeken, even hard nodig om het hydrologisch systeem in Limburg op orde te brengen c.q. klimaatproof te maken;

- U geeft aan dat ook het toepassen van sub-irrigatie in landbouwgebied voor een significante afname van potentiële droogteschade zorgt. Het toepassen van sub-irrigatie leidt tot een efficiënter watergebruik, maar de studie van KWR in opdracht van het Waterschap toont ook aan dat het tot meer grondwatergebruik leidt. Vanwege het mogelijke grotere waterverbruik behoeft het eerst nader onderzoek of sub-irrigatie toegepast kan worden in hydrologische bufferzones rond de natte natuurparels (bijvoorbeeld v.w.b. de bufferzones van de Grootepeel en de Mariapeel);
- In principe zijn wij geen voorstander van waterkeringen / dijken. Als deze en dan toch moeten komen, stellen wij voor er via ecologisch beheer vooral bloeiende linten in het landschap van te maken, luthoven voor insecten, maar zeer zeker geen kale grasmatten.

Tot slot en wellicht ten overvloede verzoeken wij het Waterschap Limburg zorg te dragen voor een nauwe afstemming tussen het onderliggende Waterbeheerprogramma en het eveneens in voorbereiding zijnde Provinciaal Waterprogramma 2022 – 2027.

Met vriendelijke groet,
Mede namens Stichting Werkgroep Behoud de Peel,

T. Hermanussen
Directeur Natuur- en Milieufederatie Limburg